

Den individrettede talentudviklende 2030-skole

Tre indlæg om fremtidens todelte folkeskole

En primærskole for børn med en tryk hønemor-lærer de første tre år

En sekundærskole til unge med daglige selvvalgte boglige og praktiske halvårshold

- Den individrettede talentudviklende 2030-skole
- Fordele og ulemper ved enhedsskoler og todelte skoler
- Den liberale skole med trykke børn og talentudviklende oplyste unge

Allan.Tarp@gmail.com

Maj 2021

Den individrettede talentudviklende 2030-skole

Allan Tarp, konsulent ved Mellemskolen.net, maj 2021. Sendt til Politiken, men afvist.

Per stortrives i skolen. Han afsluttede primærskolen for børn for halvandet år siden. Han går nu på sekundærskolen for unge. Og har netop for tredje gang valgt sine 5-6 daglige boglige og praktiske halvårshold med lærere, der kun underviser i deres hovedfag og i eget lokale.

Det første halvår var fælles for alle. Her fik de unge repeteret to store fagområder, samfund og tale-sprog samt natur og tal-sprog. Samtidig fik de at vide, at alle har et talent, som de nu skal afdække og udvikle gennem selvvalgte halvårshold. Som de består, hvis de får mindst 70% af de points, der gives for fremmøde, aflevering og test. Og de kan fortsætte på en tertiærskole, når de har bestået et vist antal hold, hvor nogle er obligatoriske.

Per elsker natur og tal-sprog. Og var derfor glad for at kunne vælge model-matematik i stedet for bevis-matematik. Han husker stadig sin første time. Læreren bad dem skive totalen 456 helt ud, som man siger den. Og at skrive 'bundt' i stedet for 'ti', altså $T = 4*\text{bundt}*\text{bundt} + 5*\text{bundt} + 6*\text{en}$. "Her ser vi en talsprogs-sætning med et grundled og et udsagnsled og et prædikat, ligesom sætninger i tale-sproget. Det kalder vi en formel eller en funktion. Vi ser også de fire regnearter, der forener tal: plus, gange, gentaget gange, der kaldes potens, og blok-plusning, der kaldes integralregning. Hver regnearter har en modsat regnearter, der opdeler tal. I kender allerede minus og division, og skal nu lære de sidste tre: faktortæller og faktor- og pertals-finder. Så kan vi nemlig bruge formler til modellere med ved forene og opdele alle de tal, vi møder i naturen og i samfundet. Og vi vil især modellere det, der kaldes STEM. Det står for natur, teknik, konstruktion, økonomi og matematik."

Så Per vælger nu sit tredje hold i modelmatematik. Samtidig vælger han igen hold i engelsk og i skrivning og litteratur, så han kan aflægge sin afgangsprøve efter 8. klasse. Herefter vil han vælge den nye tekniske HF-skole, så han to år senere kan gå direkte ind på en ingeniørskole. Han har overvejet det etårige adgangskursus til gymnasiet, men så ville han være 20 år, før han kunne komme videre. Og han havde hørt, at gymnasietiden mest gik med at feste og træne mundtlige eksaminer, hvor alle alligevel består, selvom de ikke har afleveret opgaver.

Per fik rigtig meget ud af sine tre år i miniskolen, hvor de havde en hønemor til at lære dem om begge store fagområder. Hun fortalte dem, at der findes to livsformer her på jorden, grønne planter og grå dyr, der begge består af celler, som man kan se i et mikroskop.

Både planter og dyr skal have føde og energi for at leve. Solens stråleenergi pumper vand ud af bladene, så der samtidig suges vand med næringsstoffer op fra jorden. Vandet stiger til vejrs som damp og falder ned igen som regn, der atter fordamper i et åbent kredsløb drevet af solen.

Bladene er planternes lunger, der indånder den kul-ilt, som dyrenes lunger udånder; og udånder den ilt, som dyrenes lunger indånder. Og energien oplagres, når bladene udskifter ilt med vand til kul-vand, sukker, som dyr så kan spise og frigøre energien ved at indånde ilt til at erstatte vandet, så de kan udånde den kul-ilt, som planterne indånder. Planter behøver ikke at flytte sig, og har derfor hverken muskler eller nerver eller hjerne.

Dyr får altså energi ved at spise planter eller andre dyr. Dyr har derfor huller i hovedet, så maven kan få sukker, så lungerne kan få ilt, og så hjernen kan få information til med nerver at styre musklerne hen til, hvor føden og energien er. Hjertet pumper energi og føde rundt til kroppens celler via rødt vand, blod, i et lukket kredsløb.

Hønemoren fortalte også, at vi mennesker udviklede en ekstra hjerne for at holde balancen på to ben. Det var smart, for så kunne vi forvandle forbenene til arme, der kan løfte, og hænder, som kan gribe og dele ikke kun føden, men også information, da vi udviklede et sprog ved at udstøde lyde for det, vi greb. Mennesker skal derfor kun have tre børn i deres levetid, hvor pattedyr og krybdyr skal have mange børn årligt.

De sidste tre år i primærskolen havde Per en hanefar og en hønemor med hver deres hovedområde.

I tal-sproget så de, at når vi optæller 8 brikker i bundter af 2ere så bruges division til at skubbe bundterne væk så de med gange kan stables i en blok, som minus så kan trække væk, så de ikke-bundtede kan anbringes ovenpå som brøker. Herved fremkommer den vigtige omtællingsformel $8 = (8/2)*2$, eller $T = (T/B)*B$ med ukendte tal. De så også, at to blokke kan plusses oven på hinanden eller ved siden af hinanden.

I tale-sproget så de at mange engelske ord stammer fra dansk. Eleven fra elleve, der betyder en levnet, twelve fra tolv, der betyder to levnet, twenty fra tvende ti. Og de så, hvordan engelsk lyder som vestjysk: "Have a seat, have a drink, before you board a ship, thank you" minder meget om "Hav a sæj, hav a drik, før do borer a skiw, tak do".

I naturfaget var det spændende at bruge diagonalen til at opdele firkanter i to trekanter, hvor man så kunne omtælle siderne i hinanden og få en tangens-formel, der kan regne alt ud i halve firkanter i skolegården. Og at se hvordan en firkant kan klemmes til et kvadrat med kvadratroden som sidelængde. Og at se hvordan en andengradslikning kan løses med et vandret og lodret spillekort lagt oven på hinanden.

De eksperimenterede med vindkraft og vandkraft. Og med dampkraft, hvor opvarmning får grydelåget til at hoppe af, og afkøling får det til at sidde fast. Og det var spændende at tegne og regne på spring fra en gyng.

I samfundsfaget hørte de om handelens historie. Østen ville kun have sølv i bytte for peber og silke. Så rigdommen opstod ved Europas sølvminer, først i Grækenland, så i Romerriget, så i Tyskland, hvorfra det blev transporteret til Norditalien, hvor det skabte Renæssancen og banker. Der gik fallit, da Portugal undgik arabiske mellemhandlere ved at benytte søvejen til Indien rundt om Afrika. Spanien forsøgte at finde deres egen søvej til Indien ved at sejle mod vest, hvor de opdagede Vestindien og Amerika. Her var hverken peber eller silke, men til gengæld sølv i sølvlandet Argentina. Vikingerne kunne sejle, så deres efterkommere i England plyndrede spanske sølvskibe og sejlede på åbent hav til Indien, hvor de købte bomuld til deres nye kolonier i Nordamerika. Bomulden blev sejlet til England til en voksende industri, som også lavede våben, der i Afrika byttedes med slaver, der i Nordamerika byttedes med bomuld, så der nu skabtes en trekantshandel uden behov for sølv. Nu skulle man bare importere råvarer, som maskinerne så kunne lave til færdigvarer til eksport til et verdensmarked, som man så måtte udkæmpe to verdenskrige om.

Per nægter simpelthen at tro det, faren fortæller om sin skoletid. Dengang hed skolen en folkeskole, hvor lærerne skulle undervise både børn og unge. Og også i fag, de ikke selv havde lært. Derfor var der hele tiden lærermangel, og de havde i stedet vikarer. Der tit var studenter, som pralede med, hvordan de havde drukket sig gennem både folkeskolen og gymnasiet. Så i alle skoleårene havde de 3-4 forskellige lærere eller vikarer, der også underviste mange andre klasser.

Efter puberteten skulle de unge blive på barneskolen og tvinges til at følge årgangen i stamklasser, der var dumpefri, så skolen kunne få sit taksameter-tilskud. Og som derfor led under ti velkendte plager. Fravær var udbredt, det havde jo ingen konsekvens, og tit kedede man sig, fordi man ikke var motiveret. Eller fordi læreren ikke havde lært faget og derfor fulgte lærebogen slavisk, og bare gentog den ordret, når man spurgte om noget. I timen skulle læreren derfor først hjælpe dem, der havde været fraværende. Imens sad resten og larmede så meget, at man tit måtte bruge høreværn. Mobning var også udbredt, for folkeskolens tvangsklasser tvang de unge til at være sammen med de samme, time efter time, dag efter dag, uge efter uge, måned efter måned i årevis.

De unge lærte derfor ikke ret meget, så det var almindeligt at snyde til prøver. Og til sluteksamen var det næsten umuligt at dumpe. Her bestod man bare ved at regne hvert sjette stykke rigtigt. Få gad at lave lektier, så der var god tid til at hænge ud og konkurrere på druk og prøve nye stoffer. Mange elever og lærere og ledere skiftede derfor til privatskoler.

Så rigtig mange mistrivedes, især drengene, der var to år bagud i udvikling. Og som derfor fik markant mindre i karakterer end pigerne, der ringeagtede dem. Og når de to køn fik et skævt forhold til hinanden allerede i skolen, gik det ud over familiedannelsen i hele Europa, hvor hvert par i gennemsnit kun afleverede 1½barn, der så afleverede 1 barn i næste generation. Hvilket ville have halveret befolkningen på 50 år. Modsat Nordamerika, der holdt sit befolkningstal konstant med 2,1 barn per familie.

Så den dumpefri enhedsskole kunne således hverken bidrage til et rimeligt fagligt niveau, til de unges identitetsarbejde eller til at opretholde befolkningstallet.

Man indførte derfor den internationale skolenorm med en primærskole for børn, en sekundærskole for unge og en tertiærskole for jobsøgende, hvor de to sidste var opdelt i selvvalgte halvårshold. Det skete på anbefaling fra en skolingskommission ledet af OECD, den internationale organisation for økonomisk samarbejde og udvikling. Der i sin anbefaling 'Learning Framework 2030' skrev, at fremtidens skole skal "forpligte sig til at hjælpe den unge med at udvikle sig til en hel person, der kan udnytte sit potentiale og bidrage til at forme en fælles fremtid,

der bygger på individers, samfunds og planetens velfærd. Fremtidsberedte unge er aktører i deres egen uddannelse og gennem hele livet. For at gøre den unge til aktør skal skolen anerkende den unges individualitet.”

Anne er en af Pers lærere. I miniskolen slugte hun sin hønemors mange fortællinger om natur og samfund og talesprog og talsprog. Og det var også spændende at få detaljerne med de tre sidste år i primærskolen. Og hun nød hun selv at kunne vælge halvårshold på den nye sekundærskole, som netop var blevet skabt ved at sammenlægge alle ungdomsuddannelser fra syvende klasse. Anne fandt hurtigt frem til, at hendes talent lå inden for modelmatematik og fortællinger. Så hvad skulle hun vælge på det tertiære niveau, det tekniske eller det pædagogiske grundår? Hun så derfor bort fra det sundhedsfaglige og det merkantile grundår.

Karakterer var ikke mere et problem, for efter fransk model fik alle med afsluttet sekundærskole adgang til de forskellige grundår på de mange regionale colleges. En stopprøve efter første år ville så afgøre, om man kunne fortsætte eller prøve et andet grundår.

Det pædagogiske grundår var det mest populære, for det gav et solidt fagligt grundlag i de tre pædagogiske grunddiscipliner, filosofi og psykologi og sociologi, alle med en praktisk vinkling mod pædagogikken. Samtidig skulle man vælge to praktikforløb inden for de fem arbejdsområder: førskole, primærskole for børn, sekundærskole for unge, tertiærskole for jobsøgende, og ældreområdet. Særligt spændende var det at høre om kontroverserne inden for de tre discipliner: mellem essens- og eksistens-baseret filosofi, mellem institutionaliserede og individuelle begreber i psykologien, og mellem struktur- og agent-baseret sociologi.

Som de fleste valgte også Anne at fortsætte inden for det pædagogiske område, men hvilken linje skulle hun vælge de sidste tre år frem til sin bachelorgrad? Heldigvis betød valget ikke så meget, for også de danske tertiærskoler var nu opdelt i halvårshold efter international standard. Det var derfor let i sin fritid eller i ferier at tage ekstra hold her i landet eller i udlandet, så man kunne skifte fra et alderstrin til et andet. Eller skifte over og blive fx ingeniør, ligesom mange ingeniører og teknikere med årene valgt at skifte over og blive lærer.

Pers far er lykkelig over, at sekundærskolen nu støtter Per i sit identitetsarbejde, i stedet for at udsætte ham for tvangsklassens ti plager.

Støj og fravær er nu fraværende, da man bliver i klassen for at færdiggøre de daglige lektier eventuelt med hjælp. Druk er begrænset til fredagscafeen, for weekenden bruges til at forberede sig til mandagens tests. Der sikrer, at man får repeteret sin viden, så man ikke behøver at snyde. En test kan tages om, og den dårligste tæller ikke med i slutkarakteren, som giver forrang, næste gang der skal vælges hold. Mobning er ukendt, for man skifter jo klasse 5-6 gange dagligt, hvorfor man heller ikke skal skifte skole for at komme væk fra klassen. Drengene trives ved at være sammen med piger med samme interesse og uden nødvendigvis at være jævnaldrende. Også læreren trives i sit eget lokale med sit eget fag. Det nye pædagogiske grundår har gjort lærerjobbet så attraktivt, at lærermangel er ukendt. Og på grundåret finder man sig hurtigt en blivende kæreste, så mange par allerede som 25årige har fået job og tre børn, en til mor, en til far og en til staten. Faren for at enhedsskolen skulle føre til udryddelse af befolkningens er derfor forsvundet.

Fordele og ulemper ved enhedsskoler og todelte skoler

Allan Tarp, konsulent ved Mellemkolen.net, maj 2021. Sendt til JyllandsPosten, men afvist

Coronatiden betyder hjemmeundervisning, indtil skolen atter kan åbnes. For igen at lukke ned under næste bølge, efterhånden som bølge efter bølge ruller ind over landet forårsaget af stadig nye mutationer.

Når den sidste bølge engang har lagt sig, må vi spørge: Skal vi vende tilbage til det gamle, eller skal vi modernisere et skolesystem, der stammer tilbage fra Napoleonstidens landbrugssamfund. Som siden er blevet først industrialiseret siden automatiseret, så vi nu befinder os i et globaliseret videnssamfund.

Så hvorfor ikke allerede nu nedsætte en skolingskommission til at globalisere det danske skolesystem hele vejen fra førskole til forskerskole, og ledet af OECD, den internationale organisation for økonomisk samarbejde og udvikling. Som med rapporten 'Improving Schools in Sweden', i 2015 hjalp Sverige med deres nødlidende skolesystem. Og som i sin rapport 'Learning Framework 2030' skriver på side 10 og 11, at fremtidens skole skal "forpligte sig til at hjælpe den unge med at udvikle sig til en hel person, der kan udnytte sit potentiale og bidrage til at forme en fælles fremtid, der bygger på individers, samfunds og planetens velfærd. Fremtidsberedte unge er aktører i deres egen uddannelse og gennem hele livet. For at gøre den unge til aktør skal skolen anerkende den unges individualitet og lægge særlig vægt på de to faktorer, der hjælper den unge med at blive aktør. Det første er et personligt læringsmiljø, der støtter og motiverer den enkelte unge til at nære sine interesser. Det andet er stærke kompetencer i at læse, skrive og regne."

Det internationale skolesystem er tredelt, en primærskole for børn, en sekundærskole for unge og en tertiær skole for jobsøgende voksne.

Kun Danmark holder fast ved en enhedsskole til 10. klasse indført ved reformen i 1975 efter sovjetisk model. Som er dumpefri, så skolerne kan få udbetalt et gennemførelstilskud. Så også her er produktiviteten faldet så drastisk, at man nu kan bestå afgangsprøven i matematik i folkeskolen og i gymnasiet ved at regne hvert sjette og femte stykke rigtigt.

Og som man derfor nu omsider bør omstille til international standard, hvor Finland og Ontario er blandt de førende inden for læreruddannelse og skole.

Ontarios Nordamerikanske highskole model tager udgangspunkt i den unges behov for oplysning om sig selv, og har som formål at støtte den unges identitetsarbejde "Hvem er jeg, hvad kan jeg?" Den møder derfor den unge med agtelse: "Velkommen. Du skal vide, at alle har et talent. Og at det er vores fælles opgave at afdække og udvikle dit personlige talent gennem selvvalgte daglige boglige eller praktiske halvårshold sammen med lærere, der er specielt uddannet til unge, og som kun har ét fag. Holdet godkendes, hvis du opnår mindst 70% af de points, du får for fremmøde, aflevering og delprøver. Går det godt, siger vi 'Godt job, du har talent, du skal da have mere'. Hvis ikke, siger vi 'Godt forsøg, du har mod til at prøve kræfter med noget ukendt, så prøv nu et nyt halvårshold.' Og det sidste år på highskolen kan du læse førsteårs hold fra college. Og når du har fundet dit talent, kan du tilmelde dig en talentgruppe, der mødes dagligt efter skoletid, og tager på camps i ferierne."

Denne holdopdelte sekundærskole har både ulemper og fordele

For den unge er det en ulempe,

- at der skal vælges 5-6 nye hold hvert halve eller hele år
- at skolens frivillige eftermiddagshold er forbeholdt unge med talent
- at der skal skifter lokale efter hver time
- at man ikke har andre faste grupper end eftermiddagens talenthold

for den unge er det en fordel,

- at kunne følge sin nysgerrighed
- at kunne gradvist afdække og udvikle sit personlige talent
- at kunne fravælge at fortsætte på hold, som tapper den unges energi
- at kunne styrke sit talent på de frivillige eftermiddagshold
- at kunne tage collegefag allerede på highskolen.

- at have daglig kontakt med 5-6 forskellige hold med samme nysgerrighed
- at undgå skoleskift, da man dagligt skifter hold 5-6 gange
- at møde lærere, der har valgt faget som sit hovedfag

For lærerne opvejes mulige ulemper langt af de mange fordele:

- at undervise alene i sit hovedfag
- at have sit eget lokale
- at mødes dagligt med de samme 5-6 hold af nysgerrige unge
- at de unge skal underskrive en hold-kontrakt med krav til fremmøde, aflevering og test
- at unge kan bortvise, hvis kontakten brydes
- at kunne tage sommer- eller aftenkurser, der muliggør jobskifte

I enhedsskolen har stavnsbånd til årgangsbestemte stamklasser fra syvende klasse skabt 'tvangsklasser' med ti veldokumenterede plager:

- fravær på grund af kedsomhed, støj og mobning, og fordi skolen er dumpefri
- støj, så mange må bruge høreværn, da læreren ofte kun når at hjælpe de, der har været fraværende
- mobning, fordi de unge i årevis er tvunget til at være sammen, time efter time, dag efter dag, uge efter uge, måned efter måned, halvår efter halvår
- druk og stoffer som kompensation for manglende identitetsudvikling.
- snyd og bundkarakterer, så bestå-grænserne hele tiden må sænkes
- mundtlige prøver, hvor piger har fordel af større modenhed
- risiko for vikarer og lærere, der ikke er uddannet i faget
- privatskoler, da mange unge og lærere og ledere flygter fra tvangsklasserne
- mistriivsel, da drenge er to år bagud i modenhed, og derfor får markant mindre karakterer og uddannelse end pigerne, som ringeagter dem
- en halveringstid på 50 år for Europas befolkning, hvor et par kun afleverer 1½barn, der så afleverer 1 barn i næste generation. Modsat Nordamerika, der holder sit befolkningstal konstant med 2,1 barn per par

Internationalt har primærskolen for børn hønemor-lærere, som underviser i begge hovedområder samfund og talesprog samt natur og tal-sprog de først tre år, og som med indgående kendskab til de enkelte børn hurtigt finder ud af at hjælpe alle på deres niveau. Med en ekstra varm forælder får barnet en tryk læringsramme, der kan tilfredsstille barnets nysgerrighed efter viden om dets omverden. Ulempen er, hvis barnet ikke kan lide sin lærer.

Den danske primærskole er del af den tiårige enhedsskole, hvor lærerne skal kunne undervise på alle alderstrin og i fag, de ikke er uddannet efter regnearks-princippet, der sikrer, at lærerne opfylder deres arbejdsnorm. I de små kasser er der således typisk 3 lærere, som ofte følger klassen de kommende år, måske helt til 9 klasse. For børnene er det en ulempe, at disse 'regnearks-lærere' ikke nødvendigvis er uddannet i faget eller har lyst til at undervise børn. Børn med indlæringsvanskeligheder får typisk tildelt en pædagog eller overføres til specialundervisning.

Også for ledere er der forskel på de to skoleformer.

På en enhedsskole skal man bestride to jobs, at være leder for både en primærskole og en sekundærskole. Og må derfor bruge regneark til at fordele lærerne uden at kunne tage ret mange personlige og pædagogiske hensyn.

Modsat på en todelt skole, hvor skemaerne begge steder ligger nogenlunde fast, hvorfor lederen kan fokusere på udvikling af skolens pædagogik og medarbejdere.

Skolelovens § 25a muliggør en omstilling af den danske enhedsskole til en holdopdelt skole. Så interesserede unge kan aflægge afgangsprøverne i dansk, matematik og engelsk efter 8. klasse, og herefter tage gymnasiale C-niveau fag i 9. klasse for at kunne tage flere valghold på en holdopdelt integreret gymnasie-campus. Eller fortsætte fra 8. klasse via en ny 2årig teknisk HF direkte til ingeniør-skolerne.

Tilsvarende kan læreruddannelsen opdeles i to efter finsk model med muligheden for et skift gennem sommerkurser.

Den liberale skole med trygge børn og talentudviklende oplyste unge

Allan Tarp, konsulent ved Mellemkolen.net, april 2021

Anne stortrives i skolen. Hun går nu i 4. klasse i mellemkolen, og har lige afsluttet miniskolens tre år. Og dermed sagt farvel til sin hønemor, som har stillet børnenes nysgerrighed efter viden om deres omverden ved at undervise dem i begge hovedområder, samfund og tale-sprog, samt natur og tal-sprog. De næste tre år skal hun så have en hanefar til det ene hovedområde og en ny hønemor til det andet.

Storesøster Birthe går nu på i 8. klasse, andet år i den fireårige 'hejskole', hvor de unge får stillet deres nysgerrighed efter viden om sig selv: "Hvem er jeg, og hvad kan jeg?". Og som støttes i deres identitets-arbejde gennem selvvalgte boglige og praktiske halvårshold. Sammen med lærere, som kun underviser i deres hjertefag, så deres faglige begejstring måske kan smitte af. Og som sikrer, at de unge består halvårsholdet med mindst 70% af de point der gives for fremmøde, aflevering og prøver. Og som roser den unge for at have talent eller for at have mod til at afprøve noget ukendt. Det første halvår gik Birthe i en stamklasse for at repetere det grundlæggende i de to hovedområder. Og for at blive introduceret til de kommende selvvalgte halvårshold.

Storebror Carl havde svært ved at vælge efter 9 klasse. Skulle han fortsætte med tiende klasse og her vælge hold, som gav direkte adgang til toårige diplom- og fireårige bacheloruddannelser? Eller skulle han forsøge at bestå den etårige adgangsprøve til det toårige gymnasiums mange linjer, som skulle give en grundigere forberedelse, men som ofte gik med druk og fester i stedet.

Carl bestod adgangsprøven, især fordi skriftlige prøver havde erstattet de mundtlige prøver, der jo var dybt uretfærdige for de sidste, der skulle op. Men han var blevet så glad for projektmatematik, at han vendte tilbage til tiende klassen for at tage de hold, der gav ham adgang til ingeniørstudiet, så han kunne blive ingeniør som 22årig og møde andre målrettede unge af begge køn på det lokale college.

Fætrene Dan og Erik havde gjort det samme. Dan havde lige afsluttet sundhedslinjens fællesår, og fortsatte nu med at læse til sygeplejer. Og efter det pædagogiske fællesår valget Erik at læse til lærer i sekundærskolen for de unge, da hans karakterer ikke rakte til at blive lærer i primærskolen for børn. Begge havde valgt et af de nye regionale integrerede colleges, hvor der var mulighed for at få mange nye venner af begge køn.

Alle er således glade for det nye tredelte skolesystem med primær-, sekundær- og tertiærskole efter international model, der var blevet indført ved skolereformen i 2025 til afløsning af den tidligere reform fra 1975, hvor den opdeltede lektieskole blev erstattet af en tiårig enhedsskole efter sovjetisk model, som hurtigt blev lektiefri, da ingen måtte dumpe, for skolerne skulle jo have deres gennemførelstilsbud. Så det faglige niveau faldt gradvist, indtil man i 2020 kunne bestå afgangsprøven i matematik i folkeskolen og i gymnasiet ved at regne hvert sjette og femte stykke rigtigt.

De årgangsbestemte stamklasser fra syvende klasser betød stavnsbånd til tvangsklasser med ti veldokumenterede plager: Mobning, fordi de unge var tvunget til at være sammen, time efter time, dag efter dag, uge efter uge, måned efter måned i årevis. Støj, så mange måtte bruge høreværn. Fravær på grund af mobning og støj, som igen medførte snyd og bundkarakterer. Druk og stoffer som kompensation for manglende identitetsudvikling. Vikarer og privatskoler, da mange unge og lærere og ledere flygtede fra tvangsklasserne. Mistrivelser, da drenge var to år bagud i modenhed og derfor fik markant mindre uddannelse end pigerne, som ringeagtede dem. Samt en halveringstid på 50 år for Europas befolkning, hvor et par kun afleverede 1½ barn, der så afleverede 1 barn i næste generation. Modsat Nordamerika, der holdt sit befolkningstal konstant med 2,1 barn per familie.

Så den lektiefri enhedsskole kunne således ikke bidrage til et rimeligt fagligt niveau, til de unges identitetsarbejde eller til at opretholde befolkningstallet.

Man nedsatte derfor en skolingskommission til at globalisere det danske skolesystem hele vejen fra førskole til forskerskole, og ledet af OECD, den internationale organisation for økonomisk samarbejde og udvikling. Som i sin anbefaling 'Learning Framework 2030' skriver på side 10 og 11, at fremtidens skole skal "forpligte sig til at hjælpe den unge med at udvikle sig til en hel person, der kan udnytte sit potentiale og bidrage til at forme en fælles fremtid, der bygger på individers, samfunds og planetens velfærd. Fremtidsberedte unge er aktører i deres egen uddannelse og gennem hele livet. For at gøre den unge til aktør skal skolen anerkende den unges individualitet og lægge særlig vægt på de to faktorer, der hjælper den unge med at blive aktør. Det første er et personligt

læringsmiljø, der støtter og motiverer den enkelte unge til at nære sine interesser, til at skabe sammenhænge mellem forskellige læringsoplevelser og muligheder og til at designe egne læringsprojekter og processer i samarbejde med andre. Det andet er at opbygge et solidt fundament hvilende på stærke kompetencer i at læse, skrive og regne.”

Den nedsatte kommission anførte i sin slutrapport, at skolen sociologiske set er en institution, der behandler mennesker. Det centrale spørgsmål er derfor, så om skolen skal ses ud fra institutionen eller ud fra mennesket: ”Individet for eller før institutionen?”

Tidligere, i en statisk national industri-økonomi kunne det være en fordel at tilpasse individet til de statiske institutioner. Men i en fleksibel global videns-økonomi er det vigtigt at gøre det modsatte, at tilpasse institutionen til individet, og dermed tænke skolen ud fra mennesket i stedet for ud fra institutionen. Og derfor tage udgangspunkt i mennesket som pattedyr, der ændrer natur ved kønsmodningen.

Den danske skole bør derfor følge den internationale norm og være tredelt, en primærskole der støtter barnets interesse for sin omverden, en sekundærskole der støtter den unges søgen efter eget talent og identitet. Samt en tertiær skole med erhvervsrettet viden til den jobsøgende.

Skolen skal derfor sigte på oplysning i stedet for dannelse, som kan bruges på to forskellige måder. Ud fra individet kan man sige, at barnet danner en omverdenopfattelse, og at den unge danner en selvopfattelse. Ud fra institutionen kan man modsat sige, at denne skal danne mennesker, hvor faget didaktik så skal diskutere dannelsens indhold.

Desværre forties begrebets historiske baggrund ofte. Dannelse kommer fra det tyske ’Bildung’, som blev skabt for at befri Berlin for Napoleons besættelse. Helt uventet havde de fransk bondhære besejret de tyske professionelle adelsledede lejehære. Men den preussiske konge indså hurtigt grunden til Napoleons succes: Frankrig havde mobiliseret sin befolkning og skabt en stærk centraladministration med tilhørende skolesystem. Kongen bad derfor Humboldt skabe en embedsrettet og linjeopdelt dannelsesskole, som stadig bruges i det meste af Vesteuropa, og som skulle mobilisere den tyske befolkning på tre måder: Befolkningen må ikke oplyses, da den så vil forlange demokrati som i Frankrig. I stedet skal den indpodes nationalisme, så den ser sig som et folk, som får identitet ved at følge Hegels Verdensånd og bekæmpe andre folk, især det franske. Endelig skal dens elite udsorteres til en ny videns-adel til embeder i en ny stærk centraladministration ligesom den i Frankrig.

Om baggrunden for begrebet dannelse oplyser Salomons Konversationsleksikon, at det bygger på Herders folkebegreb og tysk nationalromantik, hvor Herder erklærer ’Krig imod Oplysningstidsalderens Falanks’. Samt at Herders ’kultursyn havde elementer, som blev udviklet positivt og negativt i den tyske og danske nationalromantik ligesom både marxister og senere nationalsocialister ønskede at tage hans begreb om folket til indtægt.’ Endelig oplyses, at Herder øvede indflydelse på Hegel, der hævder eksistensen af en religiøs Verdensånd, som udtrykker sig gennem den skønne kunst og gennem folkenes historie, og som dermed er i modsætning til kristendommen. Så inviteres dannelsen indenfor, følger der nogle uhyggelige tankesystemer med, herunder anti-oplysning.

Som internationale rollemodeller kan anvendes Ontarios tredelte skolesystem og Finland, hvor læreruddannelsen er forskellig for børn og for unge.

Den lille skolereform i 2014 var ellers inspireret af Ontario, men det eneste man bragte med hjem var to ekstra skoletimer dagligt. Desværre undlod man at bruge den etnografiske metode, at sidde i samme klasselokale to dage i træk. Første chok kommer ved valg af skole: Enhedsskolen findes ikke, i stedet er der primærskoler for børn og sekundærskoler for unge. På sekundærskolen kommer andet chok allerede i første frikvarter. Læreren bliver siddende, og klassen forlader lokalet. Hvor skal de hen? Til vidt forskellige selvvalgte halvårshold. Så stamklasser finde ikke. Og tredje chok: læreren stortrives i eget lokale, og underviser kun i sit hovedfag! Fjerde chok kommer næste dag, der er en nøjagtig gentagelse af foregående dag. Femte chok kommer så ved et besøg på en primærskole: Børnene har en hønemor, der underviser i begge faglige hovedområder. Og sjette chok: lærerne er naturligvis uddannet på universitetet. Og kan med ekstra sommerkurser blive gymnasielærere.

Den liberale har to naboer, der begge ser skolen ud fra institutionen. Socialisten ønsker flere og større institutioner. Den konservative ønsker at bevare institutionen og dens dannelse uændret. Kun den liberale ønsker slanke målrettede institutioner, hvor skolen har individet som mål.

Så skal skolen erstatte talent-tab med talent-udvikling, og skal skolen ikke føre til befolkningens selvudryddelse, er det kun de liberale, der kan udforme fremtidens bæredygtige og grønne individ-rettede skole.

Carpe diem, så grib dog chancen.

Konklusion

Liberale har altså mulighed for at genvinde en central rolle ved at nytænke skolen ud fra individet i stedet for ud fra institutionen. Og ud fra ønsket om at gøre skolen til en slank målrettet institution søge svar på følgende spørgsmål:

- Hvordan kan skolen støtte barnets nysgerrighed efter sin omverden?
- Hvordan kan skolen støtte den unges nysgerrighed efter sit eget talent og identitet?
- Hvordan kan gymnasiet erstatte utroværdige standpunkts-karakterer med troværdige præstations-karakterer, og erstatte utroværdige mundtlige eksaminer hvor alle kan eksamineres til at bestå med troværdige skriftlige eksamener som er den internationale standard?
- Hvordan kan der indføres fællesår for beslægtede videregående uddannelser, bl.a. inden for det pædagogiske og det sundhedsfaglige og det tekniske område på lokale 4års colleges med direkte adgang fra en holdopdelt hejskole?
- Hvordan kan man tale om skoling og oplysning uden at bruge ordet 'dannelse'?

Kilder:

OECD Learning Framework 2030,

[https://www.oecd.org/education/2030/E2030%20Position%20Paper%20\(05.04.2018\).pdf](https://www.oecd.org/education/2030/E2030%20Position%20Paper%20(05.04.2018).pdf)

Linjeopdelt eller blokopdelt skole, <https://www.youtube.com/watch?v=zQNnInCOuss>

YouTube og facebook: Quit tvangsklasser

Fra en til to folkeskoler, og En blokopdelt mellemskole, <http://mellemskolen.net/mellemskolen-for-unge/>

Salomons Konversationsleksikon